

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/7590

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/1406/3121
Konu : Yazılı soru önergesi

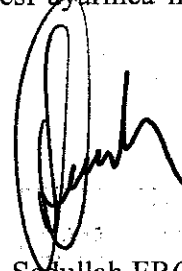
16/06/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 11/05/2009 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-12796 sayılı yazı,
b) 25/05/2009 tarihli ve 1222/2677 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Hakkari Milletvekili Hamit Geylani tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/7590 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/1404/3119
Konu : Yazılı soru önergesi

16/06/2009

Sayın Hamit GEYLANI
Hakkari Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/7590 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Ceza infaz kurumlarımızda siyasî suçlu bulunmamakla birlikte, çeşitli kesimlerce bu şekilde nitelendirilen tutuklu ve hükümlülerin büyük çoğunluğu terör suçlarından dolayı ceza infaz kurumlarında kalmakta ve barındırılan tüm hükümlü ve tutukluların kurum uygulamalarına karşı şikâyet hakkı bulunmaktadır. Bu kapsamda resmî kurumlara yazılan dilekçeler herhangi bir denetime tâbi tutulmaksızın ilgili kurumlara ulaştırılmakta, şikâyetlerin Bakanlığımıza intikal etmesi hâlinde gerekli incelemeler titizlikle yapılarak yasal gereği yerine getirilmektedir.

Ayrıca, ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların maddî ve manevî varlıklarını geliştirerek üretken, yapıcı ve topluma faydalı bireyler olarak kişiliklerini geliştirmeleri amacıyla uygulanan iyileştirme programları çerçevesinde; kurumlarımızda eğitim-öğretim, iş ve meslek eğitimi, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler ile psiko-sosyal servis faaliyetleri yerine getirilmekte olup, bu faaliyetler başta 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun olmak üzere ilgili tüzük, yönetmelik ve genelge hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, sivil toplum örgütleri ve diğer kuruluşlarla işbirliği içinde, infaz hizmetlerinin daha çağdaş ve kaliteli hâle getirilmesi için çalışmalarını aralıksız devam ettirmekte, sosyal ve kültürel etkinliklerin artırılması için gerekli her türlü çabayı göstermektedir. Bu çabaların sonucu olarak, ceza infaz kurumlarımızda sohbet toplantıları ile sosyal ve kültürel etkinliklere katılan hükümlü ve tutuklu sayısı ile katılım süresinin arttığı somut olarak gözlemlenmektedir.

II- Son yıllarda adalet sistemimizde reform niteliğinde köklü değişiklikler yapılmıştır. Başta 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun olmak üzere bir çok kanunla, insan hak ve hürriyetlerine uygun, çağdaş ve modern düzenlemeler getirilmiş olup, bunun yanı sıra ceza infaz kurumlarının fiziksel şartlarının iyileştirilmesi için de bir çok yeni proje hayata geçirilmiştir. Yapısal ve yasal düzenlemelerin tamamlayıcısı olarak tüzük, yönetmelik ve genelgeler çıkarılmıştır. Bunlarla, mevzuat alanındaki boşluğun giderilerek kurumların bütün faaliyetlerinin standart hâle getirilmesi amaçlanmıştır.

Ceza infaz kurumları, ulusal ve uluslararası denetim mekanizmaları tarafından düzenli olarak haberli ve habersiz denetime tâbi tutulmaktadır. Son yıllarda ceza infaz kurumlarımızda insan hakları ihlâllerine ilişkin iddialar yok denecek kadar azalmış olup, Bakanlığımıza iletilen bu tür iddialar titizlikle takip edilerek yasal gereği yapılmaktadır.

Bu bağlamda, F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarımız da dâhil olmak üzere bütün kurumlarımızın faaliyet ve işlemleri aşağıdaki şekilde denetlenmektedir.

a) İdarî Denetim: Adalet Bakanlığı müfettişleri, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü kontrolörleri ve diğer görevlileri tarafından yerine getirilen denetimdir. Ayrıca, il ve ilçe insan haklarını inceleme komisyonları da ceza infaz kurumlarımızı idarî yönden denetleyebilmektedir.

b) Adli Denetim: İnfaz hâkimliği ve itiraz hâlinde ağır ceza mahkemesince yapılan denetimdir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

c) Sivil Toplum Denetimi: Sivil toplum üyelerinden oluşan izleme kurullarınca yapılan denetimdir.

d) Parlâmento Denetimi: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından yapılan denetimdir.

e) Uluslararası Denetim: Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi ceza infaz kurumlarımızı denetleyebilmektedir.

Adli denetim kapsamında, ceza infaz kurumlarımız 16/05/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri tarafından denetlenmektedir. Hükümlü ve tutuklular, cezanın infazına veya kurumdaki yaşam koşullarına ilişkin şikâyetleri nedeniyle infaz hâkimine şikâyet başvurusunda bulunabilmekte, infaz hâkiminin kararına karşı da ağır ceza mahkemesine itiraz edebilmektedir. Bu şekilde kurumların bütün işlem ve faaliyetleri yargı denetiminden geçirilebilmektedir.

Sivil toplum örgütlerinin denetimi kapsamında, 14/06/2001 tarihli ve 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu ile 131 ağır ceza merkezinde izleme kurulu faaliyet göstermektedir. İzleme kurulu üyeleri hâkim ve Cumhuriyet savcılarında oluşan adli yargı adalet komisyonlarınca oybirliğiyle seçilen sivil kişilerden oluşmaktadır. Bunlar da, kendi içlerinden bir üyeyi başkan olarak seçmektedirler. 4681 sayılı Kanununun 7. maddesi gereğince iki ayda en az bir kez kuruma giderek denetim faaliyetinde bulunmak zorundadırlar. İzleme kurulları, hazırlamış oldukları raporları Cumhuriyet başsavcılığına, Bakanlığımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına ve görev alanına giren bir şikâyet söz konusu ise infaz hâkimliğine göndermektedirler.

Sivil toplum denetimi kapsamında, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığınca il ve ilçelerde sivil toplum temsilcilerinden oluşturulan il ve ilçe insan hakları kurulları da ceza infaz kurumlarını ziyaret edip denetleyebilmektedir.

Parlamento denetimi kapsamında ise Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri ceza infaz kurumlarını ziyaret ederek araştırma ve denetleme faaliyetlerinde bulunabilmektedirler.

Bunların dışında, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi gibi denetim yetkisi kabul edilen uluslararası denetim mekanizmaları tarafından da denetlenmektedir.

Ayrıca, infaz kurumlarımız, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği dışında, Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından da denetlenmektedir.

III- Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından sürdürülen yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında ceza infaz kurumlarında eğitim-öğretim, sosyal-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetlerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla Standartlar Sistemine geçilmiştir.

Standartlar Sistemi, ceza infaz kurumlarındaki eğitim ve iyileştirme çalışmalarının her kurum için nitelik ve sayısal olarak belirlenen esaslar çerçevesinde yapılmasını ve verimlilik esasına göre not verilerek takibini ifade etmektedir. Bu şekilde, F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen, sohbet dâhil her türlü etkinliğin takibi, denetimi, geliştirilmesi ve varsa aksaklıklarının giderilmesi için gerekli izleme sistemi oluşturulmuştur. Her infaz kurumuna ait çizelgeler üçer aylık dönemlerde yılda dört kez tanzim edilerek Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne gönderilmekte ve bu işle görevlendirilen bir uzman ekip tarafından değerlendirilmektedir.

Sağlanan bu gelişmeye rağmen kurumlarımızda mevzuatın yeni olmasından kaynaklanan farklı uygulamalar olabilmektedir. Bu uygulamalar sırasında hak ihlallerine yönelik ileri sürülen iddialar da derhal soruşturulmakta ve yasal gereği yapılmaktadır.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

IV- Ceza infaz kurumlarında kötü muamele iddialarıyla ilgili olarak; 2003 yılında 90, 2004 yılında 200, 2005 yılında 302, 2006 yılında 240, 2007 yılında 210, 2008 yılında 260 ve 2009 yılında (Ocak- Mayıs) 74 olmak üzere toplam 1376 personel hakkında adlî ve idarî yönden soruşturma yapılmıştır.

V- Hükümlü ve tutukluların telefonla görüşme hakkını ne şekilde kullanacakları konusu 06/04/2006 tarihli ve 26131 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinde düzenlenmiştir.

Adı geçen Tüzüğün 88. maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendine göre, hükümlü ve tutukluların haftada on dakika telefonla görüşme hakları bulunmaktadır. Söz konusu maddenin ikinci fıkrasının (p) bendinde, telefon görüşmelerinin Türkçe yapılacağı; ancak hükümlünün Türkçe bilmemesi veya görüşeceğini bildirdiği yakınının mahallinde yapılacak araştırma ile Türkçe bilmediğinin tespit edilmesi halinde, konuşmanın Türkçe'den başka bir dilde yapılmasına izin verileceği ve konuşmanın kayda alınacağı, kayıtların incelenmesi sonucu, konuşmanın suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığının anlaşılması durumunda, bir daha hükümlünün aynı yakını ile Türkçe'den başka bir dille konuşmasına izin verilemeyeceği ifade edilerek telefon görüşmelerinin hangi esaslara göre yapılacağı düzenlenmiştir.

Uygulamada hükümlü ve tutukluların telefon görüşmesi yapacağı kişilerin Türkçe bilip bilmediğinin tespitinde bir kısım sorunlar yaşandığı göz önünde bulundurularak, söz konusu hükmün değiştirilmesi amacıyla Bakanlığımız Kanunlar Genel Müdürlüğünce hazırlanan Tüzük Değişiklik Tasarısı 11/02/2009 tarihinde Başbakanlığa gönderilmiştir.

Bu değişikliğin gerçekleşmesi hâlinde, görüşme yapılacak kişinin Türkçe bilip bilmediğinin mahallinden araştırılması uygulamasına son verilerek, bu konuda hükümlünün vereceği beyan dikkate alınacak, konuşmanın kayıt altına alınmasına ise devam edilecektir.

Kayıtların incelenmesi sonucunda, konuşmanın suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığının anlaşılması durumunda, bir daha hükümlünün aynı yakını ile Türkçe'den başka bir dille konuşmasına izin verilmeyeceği gibi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 279. maddesi uyarınca da bilgilerin değerlendirilmesi için adlî makamlara bilgi verilecektir.

VI- 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Ceza ve İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük hükümlerine göre, Kürtçe dilinde yayınlanan kitapların ceza infaz kurumlarına alınmasını yasaklayan bir hüküm bulunmamaktadır.

Ancak bilindiği üzere, Ülkemiz terörden büyük acılar çekmiştir ve çekmeye devam etmektedir. Özellikle yasadışı bölücü terör örgütü mensupları, bulundukları ceza infaz kurumunda daha rahat hareket etmek ve haberleşmek için, Türkçe'yi çok iyi bilmelerine rağmen mahalli dille yazışmaya, yasadışı örgüte yakın örgütsel içerikli bilgi ve yönlendirmeler içeren kitap ve gazeteleri okumaya, bu suretle örgütsel birlik sağlamak için, yasa ve usule göre kurum idareleri tarafından alınan önlemleri şikâyetler yoluyla etkisiz hale getirmeye çalışmaktadırlar.

Uygulama, konuşulan dile yönelik değil, terör örgütüyle organik bağları mahkeme kararıyla kanıtlanmış ya da bu tür suçlardan yargılanmakta olan yüksek risk taşıyan hükümlü ve tutuklulara yöneliktir.

Nitekim, Kültür ve Turizm Bakanlığından usulüne göre bandrol almış, hakkında herhangi bir toplatma kararı bulunmayan ve suç içermeyen yayınlar için bir engelleme söz konusu değildir. Ancak, bağımsız mahkemeler tarafından suç unsuru içermeleri nedeniyle defalarca toplatma kararı alınmış, haklarında çeşitli davalar açılmış, bandrol taşımayan, açıkça örgüt yayını olduğu anlaşılan ve kurum güvenliğini tehlikeye düşüren yayınlara 5275 sayılı Kanunun 62. maddesi uyarınca izin verilmemekte olup, uygulamanın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8/2 ve 10/2 maddelerine de uygun olduğu düşünülmektedir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

VII- İnfaz kurumlarında kötü muamele vakalarının yaşanmaması, bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için, Avrupa Birliğine katılım sürecinde mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmış, bu kapsamda 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 94, 95 ve 96. maddelerinde “İşkence”, “Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış İşkence” ve “Eziyet” suçları için ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası da içeren hürriyeti bağlayıcı cezalar öngörülmüştür.

VIII- Ceza infaz kurumlarında çalışacak görevliler, özellikle lise ve tercihen üniversite mezunu kişiler arasından seçilmekte, tüm görevlilere dört ayrı personel eğitim merkezinde, meslekî bilgi ve becerilerinin artırılmasına yönelik derslerin yanı sıra zorunlu ders olarak insan hakları ve uygulamaları ile uluslararası cezaevi standartları konusunda sürekli eğitim verilmektedir.

Ceza infaz kurumlarında insan hakları bilincinin geliştirilmesi için kurum görevlileri ile sivil toplum kuruluşlarının katıldığı ortak seminer, konferans ve atölye çalışmaları yapılmakta, infaz kurumları birlikte ziyaret edilmektedir.

IX- İnfaz kurumlarımızın dünya standartlarına kavuşması için Avrupa Birliğinin fon ve uzman katkısıyla önemli projeler gerçekleştirilmiş olup, kabul edilen yeni projelerimizin bir kısmının 2009 yılı içinde uygulamaya geçmesi beklenmektedir.

Yapılan çalışmalar sonucunda Türk İnfaz Kurumları yönetim, eğitim, fiziksel yapı ve işleyiş olarak dünyanın pek çok ülkesinden ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pek çoğunun infaz sistemlerinden daha iyi durumda bulunmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan